

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В. Геруш
“ 28 ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА
ТА МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

Галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я _____
(код і назва галузі знань)
Спеціальність _____ 221 “Стоматологія” _____
(код і назва спеціальності)
Освітній ступінь _____ молодший бакалавр _____
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)
Курс навчання _____ 2 _____
Форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, дистанційна)
Кафедра _____ медицини катастроф та військової медицини _____
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри _____
„25” 08 2020 року (протокол № _____).

Завідувач кафедри _____ І.Г. Бірюк

Схвалено предметною (цикловою) комісією загальноосвітніх дисциплін та фізичного виховання “27” серпня 2020 року (протокол № 1)

Голова предметної (циклової) комісії
загальноосвітніх дисциплін та
фізичного виховання

(підпис)

В.І. Андрієць

Чернівці – 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	медицини катастроф та військової медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Іванушко Яна Григорівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент ivanushko.yana@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/meditsini-katastrof-ta-viyskovoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	http://mkvm.bsmu.edu.ua/
E-mail	medicine_katastrof@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Ольги Гузар, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 53-62-37

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	8
Практичні заняття	24
Самостійна робота	58
Вид заключного контролю	Підсумковий модуль контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Дисципліна «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» спрямована на вивчення невідкладних дій та організаційних заходів, спрямованих на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolju-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Анатомія людини	соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Фізіологія людини	
Фармакологія	
Хірургія	
Терапія	
Гігієна	
Епідеміологія та інфекційні хвороби	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студента теоретичних і практичних знань, необхідних майбутньому фахівцю, певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують навички надання домедичної допомоги постраждалим за умов надзвичайних ситуацій мирного часу і в бойових умовах.

6.2. Завдання: забезпечити засвоєння студентом основних принципів оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах; оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов

7.2. Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК14. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК16. Здатність працювати в команді.

ЗК17. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК20. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК21. Здатність працювати автономно.

ЗК25. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК28. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ.

ФК 5. Здатність усвідомлювати важливість самоосвіти та самовиховання в житті та діяльності зубного техника.

ФК 12. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-протиепідемічного режиму.

ФК 16. Здатність організовувати систему адміністративного діловодства та документування в умовах лікувально-профілактичних закладів згідно з нормативно-правовими актами України.

ФК 17. Здатність проводити адаптаційні заходи для профілактики синдрому вигорання медичних працівників.

ФК 18. Здатність усвідомлювати безперервність процесів навчання та професійного удосконалення.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- Визначення домедичної допомоги в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого
- Причини й ознаки зовнішньої та внутрішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі
- Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.

- Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога.
- Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. обсяг допомоги при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах
- Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях
- Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій
- Засоби масового ураження. Домедична допомога при ураженні бойовими та сильнодіючими отруйними речовинами.
- Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Медична евакуація.
- Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.

8.2. Уміти:

- проводити огляд та обстеження постраждалого згідно правил загального обстеження та обстеження потерпілих з невідкладними станами
- надавати порівняльну характеристику первинного та вторинного огляду
- здійснити оцінку функцій життєво-важливих органів та систем (серцево-судинна, дихальна, нервова)
- провести діагностику термінальних станів
- здійснити заходи невідкладної допомоги при ушкодженні факторами зовнішнього середовища
- здійснити заходи серцево-легеневої реанімації
- провести діагностику кровотеч та забезпечити заходи для їх зупинки

8.3. Демонструвати:

ПРЗ 1. Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання. Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання. Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей. Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.

ПРЗ 5. Мати досконалі знання державної мови. Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово. Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову. Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.

ПРЗ 6. Мати базові знання іноземної мови. Вміти спілкуватись іноземною мовою. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності.

ПРЗ 7. Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.

ПРЗ 14. Застосовувати знання та вміння для розв'язання завдань, пошуку проблем та шляхів їх вирішення, в професійній діяльності.

ПРЗ 15. Вміння аналізувати отримане завдання, визначати правильну послідовність його виконання та приймати обґрунтоване рішення зважаючи на потреби та обставини.

ПРЗ 16. Знання особливостей мистецтва спілкування в колективі, роботи в команді, та застосування набутих навиків в практичній діяльності.

ПРЗ 17. Ефективно формувати комунікаційну стратегію та міжособистісну взаємодію з пацієнтами, лікарями, в колективі тощо.

ПРЗ 20. Здатність ефективно працювати в національному та міжнародному контексті, як особистість і як член команди.

ПРЗ 21. Здатність створювати сприятливий мікроклімат в колективі працюючи автономно та виконуючи завдання різного ступеня складності.

ПРЗ 25. Демонструвати здатність застосовувати етичні міркування по відношенню до колег, лікарів та пацієнтів.

ПРЗ 28. Вміти діяти відповідально, по відношенню до поставлених завдань, свідомо оцінювати обсяг роботи та результати. Працювати соціально в процесі спільної діяльності.

ПРФ 1. Уміння проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії згідно з нормативно-правовими, законодавчими актами України, наказами МОЗ України та матеріалами ВООЗ.

ПРФ 5. Оцінювати важливість і демонструвати здатність до самоосвіти та самовиховання.

ПРФ 12. Дотримання санітарно-протиепідемічного та дезінфекційного-стерилізаційного

режимів в зуботехнічній лабораторії.

ПРФ 16. Уміння використовувати професійні стандарти та нормативні документи у професійній діяльності, вести передбачену МОЗ України медичну документацію. Вміти дотримуватись вимог медичного та правового законодавства в роботі зубного техника.

9. ПРФ 17. Вдосконалення навичок міжособистісного спілкування.

10. ПРФ 18. Постійно вдосконалювати свої вміння та навички, виходячи з діючих стандартів та нормативної бази МОЗ України.

11. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій»

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 година (3 кредити ЄКТС)

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля:

- визначити основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;
- оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим.

9.2. Тематична структура модуля .

Частина I. Військово-медична підготовка

Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ

Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні проведення АТО.

Лекція

Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час, їх зміст і значення.

Організаційна структура медичної служби Збройних сил України.

Поняття про загальні втрати особового складу військ. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика. Величина санітарних втрат, фактори, які впливають на їх розміри. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, яку використовує ворог. Коротка характеристика сучасної зброї. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

Характеристика санітарних втрат у зоні проведення АТО.

Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні проведення АТО. Техніка безпеки.

Лекція

Лікувально-евакуаційне забезпечення військ.

Головні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи.

Поняття про етап медичної евакуації, завдання, які він виконує, вимоги до розгортання та принципова схема його розгортання.

Види і обсяг медичної допомоги. Заходи домедичної та долікарської (медсестринської) допомоги.

Медичне сортування. Організація та принципи медичного сортування поранених і хворих. Порядок заповнення форми 100.

Медична евакуація. Мета та порядок її проведення. Роль медичної сестри в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у військах.

Особливості лікувально-евакуаційного забезпечення військ у зоні проведення АТО. Техніка безпеки.

Роль медичних сестер в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.

Тема 3. Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Розшук поранених на полі бою. Способи наближення стрільців-санітарів та санітарного інструктора до поранених залежно від умов місцевості, погоди, часу доби та характеру бойової обстановки.

Надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття (гнізда поранених).

Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення
Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

- аптечка медична загальновійськова індивідуальна;
- індивідуальний протихімічний пакет;
- багатофункціональний перев'язувальний пакет -БПП (пакет перев'язувальний індивідуальний-ППІ);
- багатофункціональний перев'язувальний бандаж – Ізраїльський бандаж (Israeli bandage); The emergency bandage (hemorrhage control compression bandage);
- засоби для знезараження води: аквасепт, пантоцид
- назофарингіальний повітровід;
- шприц тьюбик;
- оклюзійні самоклеючі плівки:
- Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit), Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal);
- клапані оклюзійні пов'язки:
- оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal) оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal)

Медико-тактична характеристика групових засобів медичного оснащення
Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

- наплічник медичний (НМ) – для забезпечення домедичної допомоги санітарним інструктором;
- багатофункціональний перев'язувальний бандаж SURV;
- пов'язки на основі гідрогелю: AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;
- серветки спиртові-TROGE SEPT;
- канюля внутрішньовенна з ін'єкційним портом G18;
- засіб для переливання інфузійних розчинів одноразового використання;
- декомпресійна голка ARS Needle Kit, H&N Needle Decompression Kit
- коміречь Шанца;
- шина SAM;
- шина з витяжкою Kendrick;
- грілка хімічна: термопакет самонагрівний, грілка-пакет само нагрівна;
- термометр медичний електронний;
- пульсоксиметр;
- ліхтарик очний;
- накидка медична (термопокривало) MEDLINE;
- носі м'які;
- носі волокуші SCEDKO;
- носі TALON;
- носі уніфіковані санітарні вітчизняні;
- носі іммобілізаційні вакуумні;

– орофарингеальний повітровод J-подібний пластиковий.

Практичні навички:

наближення до поранених різними способами (переповзання по-пластунськи, переповзання навколішки, перебігання, ходьба/біг);

гасіння палаючого обмундирування та запалювальних сумішей;

відтягування поранених з поля бою в укриття однією особою (в положенні лежачи, в положенні стоячи, способом «Рятувальний хват» або «Дай свій годинник», на спині, на стегні);

відтягування поранених з поля бою в укриття двома особами (на руках, на санітарних та імпровізованих ношах);

відтягування поранених із бронетанкової техніки та інших місць їх перебування за допомогою лямки медичної спеціальної Ш-4;

винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної (складеною кільцем і вісімкою);

відпрацювання навичок використання індивідуальних та групових засобів медичного забезпечення за вимогами *Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї), затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1)*;

Самостійна робота

Роль само- та взаємодопомоги в сучасному бою; Позначення місць укриття та зосередження поранених.

Медико-тактична характеристика засобів медичного захисту: сумка медична військова;

лямка медична носильна; лямка медична спеціальна; шолом для поранених у голову.

Тема 4. Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).

Навчальна практика під керівництвом викладача

Завдання, особовий склад і оснащення медичного пункту батальйону. Обов'язки фельдшера батальйону — начальника медичного пункту батальйону. Заходи долікарської (медсестринської) медичної допомоги.

Медико-тактична характеристика комплектів для надання долікарської медичної допомоги.

Практичні навички:

накладання комірця Шанца; накладання шини SAM; накладання шини Kendrick;

накладання транспортної шини Дітерікса;

накладання транспортних шин Крамера, фанерної і для підборіддя. проведення ШВЛ.

застосування назофарингеальних повітроводів 24FR, 26FR, 28FR, 32FR; застосування повітровода ротового J-подібного пластикового.

Тема 5. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів.

Лекція

Поняття про організаційну структуру Збройних сил України.

Військові підрозділи, частини, з'єднання та об'єднання сухопутних військ ЗСУ. Види загальновійськового бою.

Умови діяльності медичної служби в наступальному та оборонному боях. Поняття про побудову оборони роти (ротний опорний пункт).

Поняття про бойовий порядок роти в наступальному бою.

Організація роботи стрільців-санітарів взводів та санітарного інструктора роти з проведення заходів медичного забезпечення роти в оборонному бою та проведення лікувально-евакуаційних заходів у ході наступального бою.

Призначення та організація роботи медичного поста роти (МПП). Організаційна структура механізованого батальйону.

Організація медичного забезпечення механізованого батальйону в оборонному та наступальному боях.

Поняття про бойовий порядок механізованого батальйону в наступі. Поняття про побудову оборони механізованого батальйону.

Медичний пункт батальйону (МПБ): завдання, організаційна структура та оснащення. Організація роботи МПБ в оборонному бою. Організація евакуації поранених і хворих із рот та надання їм долікарської допомоги в МПБ.

Особливості медичного забезпечення бойових підрозділів у зоні проведення АТО.

Тема 6. Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.

Самостійна робота

Завдання та організація медичної служби механізованої бригади. Організаційна структура медичної служби механізованої бригади.

Призначення, завдання, організаційно-штатна структура медичної роти бригади.

Порядок розгортання медичної роти.

Організація надання медичної допомоги у військовому мобільному госпіталі.

Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час

Тема 7. Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення локальних бойових конфліктів (АТО).

Навчальна практика під керівництвом викладача

Медичне майно, його класифікація та характеристика за призначенням.

Поняття про комплект медичного майна.

Загальна медико-тактична характеристика комплектів медичного майна для оснащення медичного пункту батальйону. Зберігання і оновлення медичного майна в комплектах.

Санітарно-господарське майно медичного пункту батальйону.

Медико-тактична характеристика технічних засобів, рухомих медичних і санітарних установок, типового медичного устаткування, медичних наметів, які використовуються при розгортанні медичного пункту батальйону (МПБ).

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1)

Практичні навички:

користування:

багатофункціональними перев'язувальними биндами 4", 6", 12";

індивідуальним перев'язувальним пакетом стерильним першої допомоги із гумовою оболонкою;

відновлення прохідності дихальних шляхів (методом закидання голови і підняття підборіддя);

техніка введення назофарингіального повітровода; техніка переведення пораненого в стабільне положення; техніка накладання спеціальної оклюзійної пов'язки;

техніка накладання транспортних шин: SAM, Kendrick, Дітерікса, Крамера, фанерної і для підборіддя комірця Шанца.

Самостійна робота

Медичне постачання Збройних Сил України, його зміст, завдання і принципи.
Основні завдання медичної служби щодо забезпечення військ медичним майном і технікою у воєнний час. Принципи медичного постачання Збройних сил України.

Норми постачання медичного майна у воєнний час.

Забезпечення медичним майном підрозділів медичної роти механізованої бригади в польових умовах.

Транспорт МПБ механізованого батальйону.

Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.

Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії

Тема 8. Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.

Лекція.

Обсяг домедичної допомоги:

у секторі обстрілу; у секторі укриття; у секторі евакуації.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Проведення первинного огляду потерпілого за алгоритмом САВС: С – Critical bleeding (критична кровотеча);

А – Airway (прохідність дихальних шляхів); В – Breathing (дихання);

С – Circulation (кровообіг).

Огляд голови, шиї, тулуба, верхніх та нижніх кінцівок

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Навчальна практика під керівництвом викладача

Обсяг домедичної допомоги:

у секторі обстрілу; у секторі укриття; у секторі евакуації.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Проведення первинного огляду потерпілого за алгоритмом САВС: С – Critical bleeding (критична кровотеча);

А – Airway (прохідність дихальних шляхів); В – Breathing (дихання);

С – Circulation (кровообіг).

Огляд голови, шиї, тулуба, верхніх та нижніх кінцівок

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Заходи домедичної допомоги при пораненнях:

витягування уражених з-під завалів, зі сховищ, укриттів, води, бойової техніки; гасіння одягу, що горить чи тліє, запалювальних сумішей;

введення знеболювальних засобів за показаннями;

усунення асфіксії шляхом звільнення верхніх дихальних шляхів від слизу, крові, сторонніх тіл, надання відповідного положення тілу (у разі западання язика, блювання, значної носової кровотечі) і проведення штучної вентиляції легень (ШВЛ) способом —рот до рота і —рот до носа;

усунення асфіксії шляхом введення назофарингіального повітроводу; надягання протигаза під час перебування на зараженій місцевості; введення антидотів за показаннями; часткова санітарна обробка;

застосування антибіотиків, протиблювотних засобів; правила використання аптечки індивідуальної АМЗІ;

Практичні навички:

накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки та інших ділянок тіла (використання багатофункціонального перев'язувального биндажу SURV);

накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі (плівкові оклюзійні самоклеючі пов'язки):

- Ейч енд Ейч Вунд Сіл Кіт (H&N Wound Seal Kit),
- Гало Чест Сіл (Halo Chest Seal); клапанні оклюзійні пов'язки:
- оклюзійна пов'язка BCS (Bolin Chest Seal)
- оклюзійна пов'язка ACS (Asherman Chest Seal)

техніка застосування декомпресійної голки ARS Needle Kit, H&N Needle Decompression Kit;

імобілізація при переломах щелепи;

тимчасова імобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів (імпровізованих шин), шин SAM та Kendrick;

засвоїти та відпрацювати алгоритм долікарської допомоги при переломах кісток кінцівок (за Стандартом підготовки санітарного інструктора роти (батареї) – видання 1, 2015р.)

ознаки перелому хребта;

техніка накладання комірця Шанса;

засвоїти та відпрацювати алгоритм надання домедичної та долікарської допомоги при підозрі на ушкодження хребта (сектор укриття, сектор евакуації);

техніка укладання потерпілого з переломами хребта і шиї на ноші;

засвоїти та відпрацювати алгоритм надання домедичної та долікарської допомоги при травмі живота (сектор укриття, сектор евакуації);

діагностика переломів кісток тазу;

імобілізація тазу імпровізованими засобами;

засвоїти та відпрацювати алгоритми домедичної та долікарської допомоги при травмах тазу;

штучне дихання —з рота до рота, —з рота до носа та за допомогою ротового повітровода J-подібного пластикового;

киснева інгаляція за допомогою інгаляторів КІ-4;

штучна вентиляція легенів за допомогою апарата мішка Амбу.

Самостійна робота:

Особливості надання долікарської (медсестринської) допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах при пораненнях і ураженнях: способи усунення явищ асфіксії; контроль за правильністю і доцільністю накладання джгута; показання для накладання і виправлення неправильно накладених пов'язок; показання для повторного введення знеболювальних засобів, антидотів та антибіотиків; способи поліпшення транспортної імобілізації; показання для введення серцево- судинних та інших лікувальних засобів; способи зігрівання поранених і хворих.

Алгоритми надання само- та взаємодопомоги у секторах обстрілу та укриття.

Тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі: накладанням тугої пов'язки;

притискуванням артерії пальцями до кісткового виступу; максимальним згинанням кінцівки;

накладанням джгута (турнікету) САТ; накладанням гумового джгута типу Есмарха.

Проведення закритого масажу серця.

Контроль за накладеним джгутом. Відповідно до СТАНДАРТУ І-СТ-3 підготовки військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2, 2015р), затвердженого Міністерством оборони України.

Тема 9. Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю.

Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин.

Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Крововтрата. Перша медична допомога пораненим.

Біль, контроль болю, надання допомоги при болю. Принципи знеболення.

Причини і частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни.

Домедична допомога пораненим у стані травматичного шоку. Зміст протишокових заходів у МПБ.

Визначення, етіологія й патогенез синдрому тривалого здавлювання тканин.

Клініка в різні періоди синдрому. Заходи домедичної та долікарської допомоги.

Причини і частота термічних опіків у сучасній війні. Особливості опіків унаслідок дії ядерної зброї та запалювальних сумішей.

Класифікація опіків за глибиною ураження. Патогенез і клініка опікової хвороби.

Методи визначення площі опіків у польових умовах.

Візуальне визначення ступеня опіку. Визначення площі опіку за правилом дев'яток (Уоллеса) та правилом долоні (Глумова).

Заходи домедичної та долікарської допомоги при опіках.

Відмороження (обмороження), замерзання: періоди, ступені. "Траншейна стопа".

Заходи домедичної та долікарської допомоги при обмороженнях. Профілактика та лікування відморожень і замерзань на етапах медичної евакуації.

Організація хірургічної допомоги в зоні проведення АТО.

Практичні навички:

домедична та долікарська допомога при вогнепальних пораненнях на полі бою; домедична та долікарська допомога при пневмотораксі;

накладання тиснучої пов'язки (ППП); накладання джгута типу Ейсмарха; накладання турнікету САТ; застосування хімічних гемостатиків:

- на основі хітозану: Celox (Целокс); Chito Gauze (Хіто Гауз); Quikclot (КвікКлот);

- на основі каоліну: (контактні гемостатики); застосування Z –fold (зет-фолд) бинта; проведення тампонування рани;

оцінка гострого болю за цифровою рейтинговою шкалою;

алгоритм надання допомоги при болю в секторі укриття та секторі евакуації;

визначення ступеня тяжкості травматичного шоку;

заходи невідкладної допомоги при травматичному шоку; визначення площі опіків;

введення знеболювальних препаратів;

накладання асептичних пов'язок на опікову поверхню: гідрогелеві пов'язки AQUA-GEL, BURNSHIELD Hydrogel, WATER-JEL Burn dress;

вирішення завдань щодо надання долікарської допомоги при розвитку травматичного шоку, термічних опіках, синдрому тривалого здавлювання тканин, обмороженнях;

профілактика та надання допомоги при відмороженнях.

Самостійна робота

Причини й частота виникнення травматичного шоку в умовах сучасної війни.

Етіологія й патогенез синдрому травматичного токсикозу.

Причини й частота термічних опіків у сучасній війні. Опіки дихальних шляхів.

Профілактика відморожень у військах.

Міно-вибухова травма.

Особливості поранень в зоні проведення АТО.

Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії

Тема 10. Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Воєнно-польова терапія. Її зміст та завдання.

Бойовий стрес та бойова втома. Основні принципи роботи з бойовим стресом.

Критерії бойового стресу легкого та важкого ступеню. Домедична та долікарська допомога. Профілактика посттравматичного стресового розладу.

Судомний синдром. Клонічні та тонічні судоми, причини їх розвитку. Домедична та долікарська допомога при судомному синдромі.

Практичні навички:

оцінити стан постраждалого за алгоритмом САВС;

засвоїти алгоритм надання допомоги при розладах поведінки (*за стандартом підготовки санітарного інструктора роти (батареї) – видання 1, 2015р.*)

звільнення ротової порожнини від інородних тіл; запобігання аспірації;

забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів; введення назофарингіального повітроводу;

забезпечення надійного судинного доступу шляхом катетеризації периферичної вени; введення діазепаму в/в.

Самостійна робота:

Профілактика бойового стресу та посттравматичного стресового розладу. Робота з сім'ями комбатантів.

Отруєння алкоголем та його сурогатами. Профілактика зловживання алкоголем.

Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів.

Тема 11. Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Уражаючі фактори ядерної зброї.

Стисла характеристика біологічної дії іонізуючого випромінювання. Основи патогенезу променевої хвороби

Клінічна класифікація гострої променевої хвороби (ГПХ). Клінічна картина ГПХ 1, 2, 3 та 4 ступенів. Рання діагностика ГПХ. Характеристика можливих санітарних втрат.

Комбіновані радіаційні ураження.

Поняття про хімічну зброю.

Ураження бойовими отруйними речовинами. Шляхи проникнення в організм та механізм дії.

Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин.

Практичні навички:

Медичне сортування потерпілих із радіаційними ураженнями. Діагностика. Завдання санітарного інструктора роти. Заходи домедичної та долікарської допомоги. Обсяг допомоги на етапах медичної евакуації.

Надання домедичної та долікарської допомоги ураженим бойовими отруйними речовинами *Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):*

техніка використання протигазів: фільтруючих, ізолюючих; респіраторів; надягання протигазу і ШР на пораненого в голову в осередку ураження;

проведення дозиметричного контролю за рівнем опромінення особового складу;
виготовлення ватно-марлевої пов'язки;
використання протирадіаційних засобів з АІ-1 та АІ-2; проведення часткової санітарної обробки;
одягання загальновійськового захисного комплекту, захисного комбінезону та легкого захисного костюма;
техніка використання антидотів: правила застосування амлінітрату, антиціану;
Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):
надягання протигазу і шолому для поранених у голову на пораненого в зараженій зоні;
проведення часткової санітарної обробки за допомогою ППП-8, ППП-9, ППП-10;
киснева інгаляція за допомогою інгалятора КІ-4;
вирішення ситуаційних завдань з діагностики уражень отруйними речовинами та надання домедичної й долікарської допомоги ураженим.
Самостійна робота
Історія виникнення хімічної зброї. Класифікації бойових отруйних речовин.
Характеристика бойових отруйних речовин:
нервово-паралітичної дії; шкірноаривної дії; загальнотоксичної дії; задушливої дії; психотоміметичної дії.

Розділ 5. Основи військової гігієни

Тема 12. Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.

Навчальна практика під керівництвом викладача
Завдання та зміст військової гігієни. Санітарні та гігієнічні заходи, їх значення в збереженні здоров'я особового складу і підтриманні боєздатності військ.
Зміст та гігієнічні принципи особистої гігієни військовослужбовців. Медичний контроль за станом здоров'я військовослужбовців. Зміст та обсяг санітарно-гігієнічних заходів, організація їх виконання.
Практичні навички:
обґрунтувати основні санітарно-гігієнічні заходи у військах; дати оцінку санітарно-гігієнічного стану військової частини;
дати порівняльну характеристику санітарних і гігієнічних заходів;
обґрунтувати чинники, за яких санітарно-гігієнічний стан військової частини оцінюється як незадовільний;
обґрунтувати санітарно-гігієнічні вимоги до лазнево-прального обслуговування військовослужбовців.
Самостійна робота
Лазнево-пральне обслуговування.
Термінове поховання загиблих.
Особливості бойової обстановки та військової діяльності, що впливають на стан здоров'я особового складу військ.
Роль молодших спеціалістів з медичною освітою в організації та забезпеченні санітарно-гігієнічних заходів та завдання щодо збирання, перевезення та поховання загиблих.

Тема 13. Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення локальних бойових конфліктів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Загальні уявлення про розташування військ на бойових позиціях, умови життя, побуту та бойової діяльності військ. Гігієна оборонних споруд і сховищ.

Гігієна військ при розміщенні в навчальних центрах і на полігонах.

Санітарно-гігієнічні вимоги до території та населених пунктів, призначених для розташування особового складу. Гігієна військового житла.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Практичні навички:

провести санітарно-гігієнічний нагляд за розміщенням військових і цивільних формувань;

оцінити види польового житла, гігієнічні вимоги до їх обладнання і експлуатації при надзвичайних ситуаціях;

вивчити особливості життєзабезпечення військових і цивільних формувань, рятувальних команд і потерпілого населення при надзвичайних ситуаціях; заходи з профілактики теплового та сонячного ударів;

обґрунтувати медико-профілактичні заходи в бронетанкових військах;

оцінити шкідливі чинники праці військових, радіотехнічних, бронетанкових та повітряних частин.

Самостійна робота

Санітарно-гігієнічні вимоги до пересування військ своїм ходом (пішки), автомобільним, залізничним і водним транспортом. Гігієна особового складу на марші і при перевезенні військ.

Гігієна особового складу спеціальних військ. Особливості праці військовослужбовців в авіаційних, бронетанкових і радіотехнічних частинах.

Особливості розташування військ у зоні АТО.

Тема 14. Гігієна харчування особового складу військ. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Основні принципи раціонального харчування.

Вплив харчування військовослужбовців на їх здоров'я. Розподіл добового раціону.

Продовольчий склад військової частини. Транспорт для перевезення продуктів харчування.

Харчування в польових умовах. Продовольчий пункт батальйону (ППБ).

Обладнання солдатської кухні-їдальні.

Обов'язки молодших спеціалістів з медичною освітою щодо контролю санітарного стану солдатської кухні-їдальні та харчування військових.

Санітарно-гігієнічні вимоги до приготування та видачі готової їжі.

Особливості організації харчування військовослужбовців за принципом аутсорсингу.

Практичні навички:

взяття проби готової їжі для лабораторного обстеження і оформлення супроводжувальних документів;

забір готової їжі на калорійність, оформлення супроводжувальних документів; контроль санітарного стану їдальні та якості готової їжі.

засвоїти основні принципи аутсорсингу в харчуванні військовослужбовців у польових умовах;

виписати переваги та основні недоліки аутсорсингу у харчуванні особового складу; вирішення ситуаційних завдань щодо організації харчування у зонах локальних бойових конфліктів; складання меню-розкладки.

Самостійна робота

Порядок зберігання продовольства.

Приготування їжі та харчування особового складу в польових умовах. Медичний контроль за харчуванням особового складу.

Медичний контроль за станом здоров'я працівників об'єктів харчування.

Особливості організації харчування в польових умовах та в зоні локальних бойових конфліктів.

Тема 15. Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні локальних бойових конфліктів.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Організація водопостачання військ у польових умовах: розвідка, добування, очищення та знезараження води. Засоби для очищення та знезараження води в польових умовах.

Контроль медичною службою норм водопостачання та якості води.

Практичні навички:

обґрунтувати норми використання води для дезінфекції, дегазації, дезактивації; використання основних засобів знезараження індивідуальних запасів питної води; розрахунки норм використання питної води для забезпечення санітарно-гігієнічних вимог при стаціонарному та польовому розташуванні.

вирішення ситуаційних завдань щодо організації та забезпечення водопостачання у зонах локальних бойових конфліктів.

Відповідно до Стандарту фахової підготовки санітарного інструктора роти (батареї) затвердженого Міністерством оборони України (2015 р. видання 1):

Самостійна робота

Джерела води для водопостачання особового складу. Вимоги до якості питної води.

Вимоги до зберігання та транспортування води.

Особливості водопостачання у зоні проведення АТО.

Розділ 6. Основи військової епідеміології

Тема 16. Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Основні завдання військової епідеміології. Головні причини виникнення та поширення епідемічних захворювань у військах під час війни.

Загальні відомості про біологічну (бактеріологічну) зброю та її уражаючі чинники, специфічні особливості, можливі способи застосування, найімовірніші види збудників.

Протиепідемічний захист військ і його головне завдання. Основні заходи протиепідемічного захисту військ.

Самостійна робота

Роль і місце медичної служби військової частини у виконанні завдань біологічної (бактеріологічної) розвідки. Загальні відомості про неспецифічну та специфічну індикацію біологічної зброї.

Обов'язки молодших спеціалістів з медичною освітою щодо контролю за санітарно-епідемічним станом військової частини та її підрозділів.

Тема 17. Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в умовах застосування ворогом біологічної (бактеріологічної) зброї.

Заходи щодо запобігання поширенню інфекційних захворювань у військах після застосування ворогом біологічної зброї.

Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка: завдання, методи та принципи її проведення. Складання звітної карти результатів розвідки .

Загальні відомості щодо структури й функцій військових санітарно- епідеміологічних закладів. Завдання санітарно-контрольного пункту (СКП).

Практичні навички:

медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка населеного пункту; опитування населення;

визначення санітарно-технічного стану житлового фонду і джерел водопостачання; складання звітної карти медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки;

скласти схему епідемічного процесу в разі можливого зараження особового складу бактеріологічними засобами кишкової групи;

скласти план-схему протиепідемічних заходів у військових частинах та підрозділах; скласти схему та обґрунтувати організацію роботи майданчика спеціальної обробки;

обґрунтувати принципи та основні завдання медичної (санітарно-епідеміологічної) розвідки;

обґрунтувати зміст та проведення режимно-обмежувальних заходів у епідемічних осередках.

Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій

Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 18. Організація захисту населення в надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Завдання та організація Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Заклади та формування ДСМК. Суть системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайний період.

Основна мета та організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі Державної служби медицини катастроф.

Робота бригад і загонів екстреної медичної допомоги, інших медичних формувань у районах масового ураження людей. Особливості роботи медичних сестер в екстремальних умовах.

Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях: способи розшуку, укладання, перенесення та доставляння потерпілих до транспорту.

Практичні навички

- скласти основні заходи під час ліквідації наслідків природних катастроф;
- скласти план проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт в осередку стихійного лиха;
- скласти план роботи медичної сестри в складі рятувальних бригад під час катастроф природного походження;

Самостійна робота

Історія виникнення медицини надзвичайних ситуацій. Заклади державної служби медицини катастроф.

Нормативно-правові акти щодо організації й діяльності Державної служби медицини катастроф (ДСМК).

Закон України —Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», його основні положення.

Постанова Кабінету Міністрів України №343 від 14.04.97 р. «Про утворення Державної служби медицини катастроф».

Функціональні формування екстреної медичної допомоги.

Необхідне медичне забезпечення та вимоги до надання допомоги при евакуації та розосереджуванні населення;

Основні положення Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні техногенні і природні ситуації.

Тема 19. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.

Лекція

Державна програма створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги. Закон України «Про екстрену медичну допомогу». Суть системи лікувально- евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Етапи медичної евакуації.

Колективні засоби захисту — сховища, протирадіаційні укриття тощо.

Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Лікувально-евакуаційне забезпечення дітей у надзвичайних ситуаціях. Правила захисту дітей у разі стихійного лиха.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Групи постраждалих, сортувальні категорії. Медичне сортування та медична евакуація. Обсяги медичної допомоги.

Прояв посттравматичного стресового розладу у дітей

Особливості надання догоспітальних видів медичної допомоги дітям. Індивідуальні засоби захисту дітей.

Практичні навички:

первинний огляд потерпілого (за алгоритмом САВС);

перевірка стану свідомості;

відновлення й забезпечення прохідності дихальних шляхів; видалення стороннього тіла з дихальних шляхів;

введення ротового, носового повітроводу;

безпечна позиція при самостійному диханні;

укладання та перенесення потерпілих до евакуаційного транспорту; евакуація потерпілих;

штучне дихання і непрямий масаж серця; профілактика травматичного шоку; тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі;

накладання асептичної пов'язки на рани та опікові поверхні; знерухомлення ушкодженої кінцівки підручними засобами;

усунення явищ асфіксії (туалет ротової порожнини, носоглотки, за потреби — уведення повітропроводів, ШВЛ, інгаляція киснем);

промивання шлунка за допомогою зонда в разі потрапляння отруйних речовин, застосування адсорбентів;

часткова санітарна обробка потерпілих;

засвоїти особливості будови дитячих захисних камер та правила підбору, надягання і знімання дитячих протигазів.

Самостійна робота

Види медичної допомоги, завдання та їх обсяг: домедична допомога, долікарська (медсестринська) допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована медична допомога, спеціалізована медична допомога.

Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС).

Особливості роботи з дітьми в осередках надзвичайних ситуацій.

Медична документація – первинна медична картка, сортувальні марки Забезпечення медичної допомоги на догоспітальному етапі евакуації. Особливості організації медичної допомоги дітям при НС.

Розділ 8. Техногенні катастрофи

Тема 20. Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика.

Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів. Робота молодшого медичного спеціаліста в складі загонів і бригад екстреної медичної допомоги в районах транспортних катастроф.

Заходи домедичної та долікарської допомоги в ході рятувальних робіт в осередку транспортних аварій.

Особливості надання домедичної та долікарської допомоги в разі переохолодження, перегрівання та комбінованих уражень.

Практичні навички:

порядок первинного огляду потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах, в салоні автомобіля;

первинне медичне оцінювання характеру ушкодження та тяжкості загального стану потерпілих;

накладання шинного комірця;

накладання пов'язок за різних видів ушкоджень;

проведення іммобілізації ушкоджених кінцівок табельними засобами; контроль за правильністю та доцільністю накладання джгута;

уведення засобів профілактикишоку, серцево-судинних та інших засобів за показаннями;

уведення знеболювальних;

витягування потерпілого із салону автомобіля; вирішення ситуаційних задач.

Самостійна робота

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів.

Порядок дій бригад швидкої медичної допомоги на місці транспортних аварій.

Розділ 9. Техногенні катастрофи

Тема 21. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Нормування радіаційної безпеки. Радіаційний контроль в умовах радіаційної аварії.

Прилади дозиметричного контролю та правила роботи з ними.

Заходи та засоби захисту населення під час радіаційних аварій (колективні та індивідуальні).

Практичні навички:

використання індивідуальних засобів медичного захисту (АМЗІ, АІ-2) в період первинної реакції на опромінення;

екстрена йодна профілактика;

надягання протигазів, респіраторів та ватно-марлевих пов'язок на уражених; організація та забезпечення заходів медичної евакуації;

санітарно-гігієнічна характеристика колективних засобів захисту (сховищ, протирадіаційних укриттів);

проведення часткової спеціальної обробки уражених, дезактивації об'єктів навколишнього середовища;

проведення медичного сортування при масових санітарних втратах;

проведення заходів домедичної та долікарської допомоги при комбінованих ураженнях;

вирішення ситуаційних задач.

Самостійна робота

Радіаційно небезпечні об'єкти. Частота аварій на атомних електростанціях.

Радіоактивні викиди при аварії ядерного реактора. Норми радіаційної безпеки. Режими радіаційного захисту населення.

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії.

Основні шляхи та медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу, який потерпів під час аварії на АЕС.

Тема 22. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження

Навчальна практика під керівництвом викладача

Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація аварій. Характеристика осередків ураження сильнодіючими отруйними речовинами. Основи захисту населення при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах.

Клінічна картина отруєння хлором, аміаком, етиловим спиртом (алкоголем) і його похідними, чадним газом.

Заходи та засоби захисту (індивідуальні та колективні) при аваріях з викидом СДОР.

Робота медичних сестер у складі бригад екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження.

Техніка безпеки особового складу бригад екстреної допомоги під час ліквідації осередків хімічного ураження та їхніх наслідків.

Прилади хімічної розвідки та правила роботи з ними.

Практичні навички:

правила застосування індивідуальних засобів захисту органів дихання і шкіри; проведення дегазації, часткової санітарної обробки відкритих ділянок тіла та одягу за допомогою індивідуального протихімічного пакета (ШП);

використання приладів хімічної розвідки й оцінювання хімічного забруднення осередку;

визначення за ознаками і симптомами отруйних речовин, що можуть спричинити отруєння;

симптоми отруєнь та надання домедичної і долікарської допомоги при отруєнні хлором, аміаком, сірководнем, чадним газом, етиловим спиртом та іншими речовинами; введення антидотів.

Самостійна робота

Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.

Загальні принципи лікування гострих отруєнь СДОР. Характеристика деяких СДОР, що трапляються найчастіше.

Основні принципи надання догоспітальних видів медичної допомоги при ушкодженнях отрутами тваринного та рослинного походження. Медична допомога при отруєнні грибами.

Розділ 10. Стихійні лиха

Тема 23 Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.

Навчальна практика під керівництвом викладача

Загальні причини виникнення і класифікація стихійних лих. Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек (землетруси, повені, селі, урагани, бурі, смерчі, природні пожежі). Величина та структура імовірних

санітарних втрат при стихійних лихах. Характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, забезпечення лікувально-профілактичних заходів, шляхів евакуації.

Самостійна робота

Організація медичного забезпечення населення при надзвичайних ситуаціях природного характеру.

Правила поведінки населення та заходи безпеки під час виконання робіт щодо ліквідації наслідків природних катастроф (землетруси, повені, урагани тощо).

Медична допомога при утопленні.

Допомога постраждалим при ураженні електричним струмом.

12. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Усього	Кількість годин		
			Л	П	СР
	Частина I. Військово-медична підготовка				
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ				
1	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.	2	2	—	—
2	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.	2	2	—	—
3	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	6	—	2	4
4	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).	2	—		2
5	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів(АТО).	2	2	—	—
6	Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.	2	—	—	2
	Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час				
7	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	4	—	2	2
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії				
8	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небоєвих умовах.	3	1	2	

9	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно-вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	10	—	2	8
Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії					
10	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	4	—	1	3
11	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	6	—	1	5
Розділ 5. Основи військової гігієни					
12	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання загиблих.	4	—	—	4
13	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення АТО.	3	—	—	3
14	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	3	—	1	2
15	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	3	—	1	2
Розділ 6. Основи військової епідеміології					
16	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	3	—	1	2
17	Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	2	—	1	1
Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій					
Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях					
18	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	4	—	1	3
19	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	3	1	1	1
Розділ 8. Транспортні катастрофи					
20	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	3	—	—	3
Розділ 9. Техногенні катастрофи					
21	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	3	—	1	2

22	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	3	—	1	2
Розділ 10. Стихійні лиха					
23	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	5	—	2	1
Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій					
24	Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках.	2	—	2	—
Підсумковий модульний контроль		6		2	4
Усього		90	8	24	58

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та імовірні санітарні втрати. Характеристика санітарних втрат у зоні АТО.	2
2.	Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Особливості проведення лікувально-евакуаційних заходів у зоні АТО.	2
3.	Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях. Медичне забезпечення бойових підрозділів під час проведення локальних бойових конфліктів(АТО).	2
4.	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	1
5.	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	1
Разом		8

14. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
Частина I. Військово-медична підготовка		
Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ		
1	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	2
Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час.		
2	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	2
Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії		

3	Заходи домедичної та долікарської допомоги потерпілим хірургічного профілю. Надання долікарської допомоги в бойових (сектор обстрілу та сектор укриття) і небойових умовах.	2
4	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно- вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	2
Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії		
5	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	1
6	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	1
Розділ 5. Основи військової гігієни		
7	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	1
8	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	1
Розділ 6. Основи військової епідеміології		
9	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	1
10	Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	1
Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій		
Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях		
11	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	1
12	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	1
Розділ 9. Техногенні катастрофи		
13	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	1
14	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	1
Розділ 10. Стихійні лиха		
15	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	2
Розділ 11. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи у осередках надзвичайних ситуацій		

16	Організація санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів при надзвичайних ситуаціях. Зміст і організація режимно-обмежувальних заходів в епідемічних осередках. Диференційований залік.	2
	Підсумковий модульний контроль	2
Усього		24

15. . Теми лабораторних занять Не передбачені.

16. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
	Частина I. Військово-медична підготовка	
	Розділ 1. Основи організації медичного забезпечення військ	
1	Організація надання домедичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора. Особливості надання медичної допомоги військовим у зоні проведення АТО.	4
2	Організація надання долікарської допомоги пораненим і ураженим у медичному пункті батальйону (МПБ).	2
3	Організація надання медичної допомоги пораненим і хворим у медичній роті механізованої бригади. Військовий мобільний госпіталь.	2
	Розділ 2. Забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час	
3	Основи організації забезпечення медичним майном і технікою у воєнний час. Особливості забезпечення медичним майном і технікою в зоні проведення АТО.	2
	Розділ 3. Основи воєнно-польової хірургії	
5	Особливості вогнепальних ран. Крововтрата. Біль. Контроль болю. Особливості поранень військовослужбовців у зоні проведення АТО. Мінно- вибухова травма. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого здавлювання тканин. Опікова травма. Відмороження (обмороження), замерзання. Домедична та долікарська допомога.	8
	Розділ 4. Основи воєнно-польової терапії	
6	Поняття про воєнно-польову терапію. Завдання та зміст ВПТ. Бойовий стрес, посттравматичний стресовий розлад: ознаки, профілактика та надання допомоги в бойових та небойових умовах. Судомний синдром, причини розвитку, допомога. Отруєння алкоголем та його сурогатами.	3
7	Поняття про зброю масового ураження. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження. Променева хвороба. Особливості хімічної зброї. Класифікація бойових отруйних речовин. Механізм дії. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами. Техніка безпеки.	5
	Розділ 5. Основи військової гігієни	
8	Основи організації санітарно-гігієнічних заходів у військах. Особиста гігієна військовослужбовців. Лазнево-пральне обслуговування. Термінове поховання	4

	загиблих.	
9	Гігієна розташування та пересування військ. Особливості гігієни військовослужбовців спеціальних військ. Особливості розташування військових у зоні проведення АТО.	3
10	Гігієна харчування особового складу військ. Забезпечення харчування у зоні локальних бойових конфліктів. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.	2
11	Гігієна польового водопостачання. Організація водопостачання у зоні АТО.	2
	Розділ 6. Основи військової епідеміології	
12	Завдання та основи протиепідемічного захисту військ. Протиепідемічний захист в умовах застосування біологічної (бактеріологічної) зброї.	2
13	Загальна характеристика протиепідемічних сил і засобів. Протиепідемічний захист на етапах медичної евакуації. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка.	1
	Частина II. Медицина надзвичайних ситуацій	
	Розділ 7. Завдання та основи організації медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях	
14	Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура та завдання Державної служби медицини катастроф.	3
15	Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Індивідуальні засоби захисту дітей.	1
	Розділ 8. Транспортні катастрофи	
16	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	3
	Розділ 9. Техногенні катастрофи	
17	Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика. Техніка безпеки.	2
18	Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження.	2
	Розділ 10. Стихійні лиха	
19	Стихійні лиха, їх класифікація та медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт. Медична допомога в районах стихійних лих.	3
	Підсумковий модульний контроль	4
	Усього	58

17. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ - не передбачені.

18. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ.

1. Визначення поняття «тактична медицина». Зміст та обсяг заходів домедичної допомоги.
2. Способи наближення до поранених на полі бою.
3. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття.
4. Способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі на полі бою.

5. Способи накладання асептичної пов'язки при пораненнях кінцівок, живота, грудної клітки.
6. Способи накладання оклюзійної пов'язки при відкритому пневмотораксі.
7. Тимчасова іммобілізація кінцівок з використанням пов'язок і підручних засобів.
8. Способи штучної вентиляції легенів.
9. Перелік заходів долікарської допомоги.
10. Завдання МПБ в оборонному і наступальному боях.
11. Особовий склад і оснащення МПБ.
12. Організація роботи МПБ в оборонному та наступальному боях.
13. Контроль за накладеним джгутом.
14. Штучна вентиляція легенів за допомогою апарата ДП-10.
15. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Kendrick.
16. Транспортна іммобілізація за допомогою шини SAM.
17. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Дітерікса.
18. Транспортна іммобілізація за допомогою шини Крамера.
19. Транспортна іммобілізація за допомогою фанерної шини.
20. Клінічні ознаки шоку, шоківий індекс Альговера.
21. Біль. Оцінка болю. Ступеневе знеболення.
22. Зміст заходів домедичної допомоги при травматичному шоку на полі бою та в МПБ.
23. Бойовий стрес: профілактика, надання допомоги в бойових та небойових умовах.
24. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
25. Основні патогенетичні чинники синдрому тривалого роздавлювання тканин (СТРТ).
26. Зміст заходів домедичної та долікарської допомоги при СТРТ.
27. Характеристика термічних опіків за глибиною ураження.
28. Польові методи визначення площі термічних опіків.
29. Особливості термічних опіків від запалювальних сумішей.
30. Домедична та долікарська допомога при термічних опіках.
31. Види радіаційних уражень.
32. Клінічна характеристика гострої променевої хвороби.
33. Домедична та долікарська допомога при первинній променевої реакції.
34. Класифікація бойових отруйних речовин (ОР).
35. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ФОР.
36. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ОР шкірно-наривної дії.
37. Клінічна картина уражень та домедична допомога при ураженнях ОР загальнотоксичної (загально отруйної) дії.
38. Клінічна картина ураження та домедична допомога при ураженнях ОР задушливої дії.
39. Організація і завдання Державної служби медицини катастроф (ДСМК).
40. Принципи лікувально-евакуаційного забезпеченні в системі ДСМК.
41. Захист дітей у надзвичайних ситуаціях. Особливості евакуації дітей.
42. Основна мета й організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі ДСМК.
43. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу: суть та завдання.
44. Переваги та основні недоліки харчування особового складу за принципом аутсорсингу.
45. Медичне сортування та евакуація потерпілих, види, мета.
46. Основні визначення та поняття надзвичайної ситуації.
47. Класифікація надзвичайних ситуацій.
48. Основні уражаючі чинники катастроф.
49. Транспортні катастрофи, їхня медико-тактична характеристика.
50. Катастрофи на морському та річковому транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
51. Авіаційні катастрофи, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види

- уражень.
52. Катастрофи на залізничному транспорті, причини, прогнозування санітарних втрат, можливі види уражень.
  53. Дорожньо-транспортні випадки, причини, можливі види уражень.
  54. Види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.
  55. Зміст і обсяг домедичної та долікарської допомоги у осередках надзвичайних ситуацій .
  56. Характеристика радіаційних аварій.
  57. Одиниці вимірювання йонізуючого випромінювання.
  58. Біологічна дія йонізуючого випромінювання.
  59. Колективні засоби захисту населення від дії чинників радіаційного, хімічного та бактеріологічного ураження.
  60. Засоби індивідуального захисту органів дихання.
  61. Види протигазів. Особливості будови, правила надягання та знімання дитячих протигазів.
  62. Засоби індивідуального захисту шкіри.
  63. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин (СДОР), симптоми отруєння.
  64. Санітарно-хімічна розвідка. Прилади хімічної розвідки, правила користування.
  65. СДОР, що найчастіше трапляються, симптоми отруєння. Домедична та долікарська допомога.
  66. Медичні засоби захисту при радіаційному, хімічному та бактеріологічному ураженні.
  67. Причини виникнення і класифікація стихійних лих.
  68. Медико-тактична характеристика атмосферних стихійних лих.
  69. Медико-тактична характеристика гідросферних стихійних лих.
  70. Медико-тактична характеристика літосферних стихійних лих.
  71. Правила поведінки населення під час землетрусів.
  72. Правила поведінки населення під час повені.
  73. Правила поведінки населення під час атмосферних стихійних лих.
  74. Кровотеча, види, способи її зупинки.
  75. Домедична допомога при переломах, забитті.
  76. Домедична допомога при опіках.
  77. Домедична допомога при обмороженнях.
  78. Надання медичної допомоги при втопленні.
  79. Домедична допомога при ураженні електричним струмом.
  80. Особливо небезпечні інфекції (ОНІ), особливості епідемічного процесу.
  81. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи при ОНІ.
  82. Медична (санітарно-епідеміологічна) розвідка, мета, оцінювання результатів.
  83. Організація харчування, водопостачання і комунального обслуговування при епідемічних небезпеках.
  84. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи в епідемічних осередках.
  85. Дезінфекція, види, засоби.
  86. Організація загальної і спеціальної екстреної профілактики.
  87. Режимно-обмежувальні заходи в епідемічних осередках (карантин, обсервація).

19. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Наближення до поранених на полі бою різними способами.
2. Відтягування поранених з поля бою.
3. Винесення поранених з поля бою одним санітаром за допомогою лямки медичної носильної.
4. Винесення поранених з поля бою двома санітарами на руках та за допомогою нош і лямки медичної носильної.
5. Бойова втома та бойовий стрес. Профілактика посттравматичного стресового розладу.
6. Профілактична робота з сім'ями комбатантів.

7. Психогігієна спілкування з мирним населенням у зонах локальних бойових конфліктів (АТО).
8. Зупинка артеріальної кровотечі методом пальцевого притискання артерії.
9. Припинення артеріальної кровотечі методом закручення вузла або палички.
10. Зупинка кровотечі максимальним згинанням кінцівки.
11. Припинення артеріальної кровотечі методом накладання гумового джгута типу Есмарха та типу САТ.
12. Застосування хімічних гемостатиків.
13. Контроль за накладеним джгутом.
14. Припинення артеріальної кровотечі за допомогою поясного ремня.
15. Зупинка кровотечі накладанням стисної пов'язки.
16. Накладання першого закріплювального туру бинта.
17. Накладання останнього фіксувального туру бинта.
18. Накладання пов'язки на голову: колової;
  - зворотної;
  - чепець;
  - хрестоподібної на потилицю; на одне око (монокулярної); на обидва ока (біокулярної);
  - на одне вухо (—неаполітанська шапка);
  - вуздечка; виготовлення пращі; пращоподібної на ніс;
  - пращоподібної на підборіддя;
19. Накладання пов'язок на кінцівки: колової;
  - спіральної; повзучої; зворотної на кисть;
  - хрестоподібної на променево-зап'ястковий та гомілково-стопний суглоби; черепашчої;
  - колосоподібної на плечовий суглоб.
20. Накладання пов'язки на тулуб: хрестоподібної на плечові суглоби; Накладання пов'язки за допомогою ПП; оклюзійної.
21. Накладання косинки медичної.
22. Транспортна іммобілізація підручними засобами при переломах: передпліччя і плеча;
  - кісток кисті;
  - стегна;
  - гомілки і стопи;
23. Накладання транспортних шин: Kendrick, SAM, Дітерікса, Крамера, пневмошин.
24. Проведення транспортної іммобілізації при переломі ключиці.
25. Проведення транспортної іммобілізації при ушкодженні кісток таза, хребта.
26. Проведення транспортної іммобілізації при черепно-мозковій травмі.
27. Невідкладна допомога при травматичному та опіковому шоках.
28. Візуальне визначення ступеня опіку.
29. Визначення площі опіку за правилом дев'яток.
30. Невідкладна допомога при опіках. Застосування протиопікової гідрогелевої пов'язки на обличчя.
31. Використання багатофункціонального перев'язувального биндажу на грудну клітку та живіт SURV.
32. Невідкладна допомога при синдромі тривалого роздавлювання.
33. Невідкладна допомога при утопленні.
34. Невідкладна допомога при ураженні електричним струмом.
35. Проведення штучного дихання способами —з рота до рота та —з рота до носа.
36. Проведення непрямого масажу серця.
37. Проведення ШВЛ за допомогою дихальної трубки.
38. Надягання протигаза на потерпілого.
39. Подача кисню за допомогою інгаляторів КІ-3М, КІ-4.
40. Проведення ШВЛ у зараженій зоні за допомогою апарата ДП-10.
41. Склад та умови використання аптечки індивідуальної АМЗІ.

42. Проведення часткового спеціального оброблення за допомогою індивідуального протихімічного пакета.
43. Уведення антидотів за показаннями.
44. Прилади дозиметричного контролю і правила роботи з ними.
45. Прилади хімічної розвідки і правила роботи з ними.
46. Правила надягання захисного костюма.
47. Правила надягання протигазу.
48. Правила підбору, надягання та знімання дитячого протигазу.
49. Будова та порядок роботи дитячих захисних камер.
50. Проведення медичного сортування потерпілих.
51. Надання допомоги при ураженні хлором.
52. Надання допомоги при ураженні аміаком.
53. Надання допомоги при ураженні чадним газом.
54. Проведення заходів загальної екстреної профілактики.
55. Проведення заходів спеціальної екстреної профілактики.
56. Заходи профілактики внутрішнього опромінення.
57. Проведення заходів йодної профілактики.
58. Відбір проб води для фізико-хімічного та бактеріологічного дослідження.
59. Відбір проб продуктів харчування для дослідження.
60. Організація харчування військовослужбовців на принципах аутсорсингу.
61. Переваги та основні недоліки аутсорсингу у харчуванні особового складу.
62. Проведення заходів дезактивації.
63. Приготування дезінфекційних розчинів.
64. Проведення дезінфекції епідемічного осередку.

20. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

При проведенні оцінювання поточної успішності студентів та ПМК враховуються особливості системи оцінювання залежно від вимог ВМНЗ.

У типових випадках оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах та оцінки підсумкового модульного контролю також у балах, що виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною традиційною шкалою.

1. Відмінно - Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту життєву позицію, узгоджуючи її із загальнолюдськими цінностями.

2. Добре - Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргумента підтвердження певних думок під керівництвом викладача.

3. Задовільно - Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний з допомогою вчителя логічно відтворити значну його частину.

4. Незадовільно - Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

До поточної успішності також додаються бали за виконання студентом індивідуальної роботи. Індивідуальна робота виконується в електронному і паперовому вигляді та подається для перевірки до останнього заняття з дисципліни. Повне відображення поставлених задач і захист роботи дає можливість студенту отримати максимально можливий бал, що виділяється для індивідуальної роботи.

Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за модуль, на який структурована навчальна дисципліна, лише тим студентам, яким зарахований модуль.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для дисципліни. При цьому враховуються всі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) проводиться з метою оцінки результатів навчання за модуль. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, якщо вони виконали всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідали всі навчальні заняття – лекції, практичні, визначені тематичним планом з відповідної дисципліни (при наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював), Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Оцінювання модуля та дисципліни

При проведенні оцінювання поточної успішності студентів та ПМК враховуються особливості системи оцінювання залежно від вимог VMH3.

У типових випадках оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах та оцінки підсумкового модульного контролю також у балах, що виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що нараховується студентам при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – 200 в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною традиційною шкалою, які потім конвертуються у бали в залежності від кількостей тем у модулі.

В програмі запропоновано така система конвертації традиційних оцінок у бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали:	
	Модуль «Військово-медичної підготовки та медицина надзвичайних ситуацій»	
„5”	12	
„4”	9	
„3”	7	
„2”	0	

Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за модуль, на який структурована навчальна дисципліна, лише тим студентам, яким зарахований модуль.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів), але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для дисципліни. При цьому враховуються всі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля, кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС	
			“5”	“4”	“3”	“2”		
Модуль 1 90/3,0	1	10	12	9	7	0	-	70

Вага кожної теми в межах одного модуля є однаковою.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “5”, на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу і дорівнює 120 балам.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці “3”, на кількість тем у модулі, але не менше 70 балів.

Кількість балів за індивідуальну самостійну роботу студента при вивченні модуля вираховується як різниця між максимальною кількістю балів за поточну навчальну діяльність (120 балів) і максимальною кількістю балів за поточну успішність студента, але не більше 10-12 балів. Бали за індивідуальну самостійну роботу нараховуються при успішному її захисті.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Структура оцінки модуля

«Військово-медичної підготовки та медицина надзвичайних ситуацій»

Зміст. модуль	№ п/п	№ теми	Вид занять	Самостійна робота студента	Знання (+), уміння, навички	Поточний контроль	Оцінка в балах
1	1	1	ПЗ	СРС	+		-
	2	2	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	3	3	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	4	4	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	5	5,6	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	6	7,8	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	7	9,10	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	8	11,12	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	9	13,14	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	10	15	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	11	16	ПЗ	СРС	+	*	“3”-7; “4”-9; “5”-12
	12		ПЗ				ПМК
За поточну навчальну діяльність максимальна кількість балів							120
За підсумковий модульний контроль максимальна кількість балів							80
Разом							200

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за дисципліну дорівнює 120 балам, яка визначається шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем модуля (12 балів*10 тем=120 балів).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» на кількість тем у модулі (9 балів*10 тем=70 балів).

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 8 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.**

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які відвідали усі аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів модульного підсумкового контролю дорівнює 80, який вважається зарахованим у випадку, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка з дисципліни «Військово-медичної підготовки та медицина надзвичайних ситуацій» виставляється лише студентам, яким зараховані усі теми з дисципліни і

визначається загальною кількістю балів, які набрав студент на всіх практичних і на підсумковому заняттях.

Підсумковий модульний контроль засвоєння дисципліни ДДЕС	“3” - 50	“4” - 60	“5” - 80
З них: бали за тестування	“3” - 15	“4” - 20	“5” - 25
бали за письмову відповідь	“3” - 35	“4” - 40	“5” - 55

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за шкалами ECTS та чотирибальною (традиційною) шкалою:

Бали за модуль незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки. Подальші рахунки здійснює інформаційно-обчислювальний центр університету

Конвертація балів за модуль для студентів, які успішно виконали Програму конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу для модулю за абсолютними критеріями як нижче наведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 122 до 149 балів	«3»
Нижче мінімальної кількості балів (122)	«2»

Оцінка з дисципліни FX, F (“2”) виставляється студентам, яким не зараховано хоча б одне практичне заняття дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий модульний контроль.

Повторне перескладання підсумкового модульного контролю здійснюється: під час канікул та впродовж 2-ох (додаткових) тижнів після закінчення осіннього/весняного семестру на 3 курсі за затвердженим графіком. Повторне перескладання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше 2-х разів.

Оцінка F виставляється студентам, які не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Студенти, які одержали оцінку F по завершенню вивчення дисципліни, повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«A»	Найкращі 10 % студентів
«B»	Наступні 25 % студентів
«C»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться деканатами для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».

21. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

18.1. Базова

1. Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій: навчально-методичний посібник / І.Г. Бірюк, В.М. Ходоровський, І.Л. Куковська, Я.Г. Іванушко, В.Д. Мойсюк, В.І. Стефанчук, Т.І. Грачова, Є.В. Назимок. – Чернівці: ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет», «Місто». – 2018. – 196 с.
2. Стандарт підготовки І–СТ –3 (видання 2): Підготовка військовослужбовців з тактичної медицини. – К.: «МП Леся», 2015.-148 с.
3. Стандарт підготовки фахова підготовка санітарного інструктора роти (батареї) (видання 1). – К.: «МП Леся», 2015. –416 с.
4. Рум'янцев Ю.В. Психіатрія особливого періоду: Навчальний посібник / 2-е вид., перероб і доп. – К.: «МП Леся», 2015.–228с.
5. Стандарт підготовки І – СТ – 4: Індивідуальна підготовка військовослужбовців з психологічної підготовки. –К.: «МП Леся» 2015. –29 с.

18.2. Допоміжна

1. М.А. Андрейчин, О.Д. Крушельницький, В.С. Копча, І.В. Огороднійчук Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій підручник за редакцією члена-кориспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора М.А. Андрейчина. – Тернопіль ТДМУ «Укрмедкнига» 2015р. 320 с.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 426 «Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та осіб рядового начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015р. № 252».
3. Наказ Міністерства України від 09.02.2016р., №62 «Про затвердження Інструкції з організації продовольчого забезпечення Збройних Сил України »
4. Наказ Міністерства Внутрішніх Справ України від 03.07.2014 р., №632 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення у Державній службі України з надзвичайних ситуацій».
5. Наказ Міністерства оборони України від 09.12.2002р. №402 «Про затвердження Положення про продовольче забезпечення Збройних Сил України на мирний час
6. Бадюк М.І., Токарчук В.П., Солярик В.В., Бадюк Л.М., Гут Т.М. Військово-медична підготовка: Підручник/Під ред. Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2007.–484с.
7. М.І. Бадюк, Ф.М. Левченко, В.П. Токарчук та ін. Організація медичного забезпечення військ: Підручник / Під ред. професора Паська В.В. — К.: МП -Леся», 2005. – 430 с.
8. В.В. Вороненко, М.І. Бадюк, В.М. Гулько та ін. Медична служба механізованої (танкової) бригади: Навч. посібник.— К.: УВМА, 2004. — 107 с.
9. Сидоренко П.І., Гут Т.М., Чернищенко Г.А. Військово-медична підготовка — К.: Медицина, 2008. — 432 с.
10. Гут Т.М., Гут Р.П. Військово-медична підготовка: навч. посібник — К.: ВСВ Медицина», 2010. — 304 с.
11. Гут Т.М. Практикум з військово-медичної підготовки – К.: Здоров'я, 2001. — 92с.
12. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с.
13. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2001. — 350 с.
14. Кочін І.В., Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с.
15. Кочін І.В. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2002. — 348 с.
16. Наказ Міністра оборони України від 22.06.2001р. №210 «Про дотримання санітарних вимог щодо організації розміщення, водопостачання, харчування та лазнево-прального

обслуговування військ (сил) на полігонах (у таборах)».

17. Військова токсикологія, радіологія і медичний захист: Підручник / За ред. Скалецького Ю.М., Мисули І.Р. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362с.
18. Закон України «Про захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру», 2006 р.
19. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист / М.І. Барасій, І.Ю. Худецький, Ю.С. Балабан та ін. / За ред. Ю.М. Скалецького, І.Р. Мисули. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 362 с.
20. Кочін І.В. Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2008. — 724 с
21. Кочин И.В., Черняков Г.А., Сидоренко П.И. Научные основы эпидемиологии катастроф. — Запорожье, 2004.

18.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ – <http://moodle.bsmu.edu.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства оборони України – <http://www.med.org.ua> –
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна наукова медична бібліотека України — <http://library.gov.ua/> – Національна наукова медична бібліотека України.
- 5.

22. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Іванушко Яна Григорівна – доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н.
2. Куковська Ірина Любомирівна– доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н.